

КОНЦЕСІЙНА ФОРМА НАДРОКОРИСТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ВУГЛЕДОБУВАННЯ

Розглянуто сутність концесійної форми використання природних ресурсів, у тому числі надр, що потенційно може стати стратегічною основою залучення приватного капіталу в Україну з метою освоєння нових родовищ корисних копалин та їх раціонального використання.

In the article is said about essence of the concession form of use of natural resources, including coal that can potentially become a strategic basis of attraction of the private capital to Ukraine for the purpose of development of new deposits of valuable minerals and their rational use.

Постановка проблеми. Останніми роками вітчизняна вуглевидобувна промисловість функціонувала в умовах відсутності зростання попиту на вугільну продукцію, погіршення цінової кон'юнктури на ринку вугілля, скорочення можливостей банківського кредитування і зниження зацікавленості зовнішніх інвесторів, що було спричинено зниженням інвестиційного іміджу України. Відтак національна економіка стала менш привабливою для міжнародного капіталу навіть у посткризовий період, міжнародні інвестори і до теперішнього часу обережніше ставляться до ризиків інвестування в країні загалом.

Вугільна галузь є основним джерелом забезпечення національної економіки власними енергоресурсами, певним гарантом енергетичної незалежності та безпеки країни. Саме тому подолання кризового стану, стабілізація та подальший сталий розвиток вугільної промисловості неможливі без впровадження новітньої гірничої техніки та прогресивних технологій, при тому, що значна більшість вугледобувних підприємств є збитковими або низькорентабельними, і вони можуть здійснювати інноваційну діяльність лише за рахунок державної фінансової підтримки або зовнішніх інвестицій.

Реалізація соціальної функції власності у сфері надрокористування може бути здійснена на концесійних засадах шляхом ефективного й високотехнологічного використання надр, у тому числі при розробці важкодоступних цінних корисних копалин, за рахунок яких можуть збільшитись обсяги видобутку, необхідного для задоволення потреб галузей національної економіки та громадян України, а як наслідок – забезпечення поповнення бюджету за рахунок податкових платежів та експорту продукції; зниження відсотку мінеральних відходів та підвищення відсотку видобутку розвіданих запасів корисних копалин та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти концесійної форми використання природних ресурсів розглядаються у працях багатьох науковців, серед яких виділимо роботи Г. Пузанової, де розглядаються історичні аспекти розвитку гірничої концесії в Україні, а також наукові дослідження сучасних російських та вітчизняних учених В. Варнавського, І. Дроздова, І. Д'яконові, О. Кареліної, А. Клименко, В. Корольова, О. Медведевої, Г. Пілігрим, О. Шаповалова та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Однією з найважливіших складових державної інноваційної політики є створення сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Важливість іноземного інвестування для України визначається гострим дефіцитом вітчизняних інвестиційних ресурсів, обмеженістю та недосконалістю механізмів інвестування, особливо інвестування інновацій, саме тому створення умов для залучення зовнішніх інвестицій набуває особливої уваги. Державна підтримка розвитку вуглевидобувних підприємств має бути спрямована на створення умов для активного залучення у вугільну галузь різних форм приватного інвестування на реконструкцію і

технічну модернізацію шахт, що можливо шляхом підвищення інвестиційної привабливості вугільних підприємств, створенням необхідних умов для активного залучення інвестиційних ресурсів у вугільну галузь й забезпечення на цій основі повного задоволення потреб національної економіки у вугіллі вітчизняного видобутку.

Нині в Україні така ефективна форма надрокористування як гірничої концесія є найменш розробленою і дослідженою як на теоретичному, так і на законодавчому рівнях. Хоча на сучасному етапі соціально-економічних умов розвитку України концесійні форми використання природних ресурсів, у тому числі надр, є об'єктивно необхідною умовою для реалізації окремих функцій держави через залучення приватного капіталу [14], зважаючи на те, що на даний час концесії посідають чільне місце у господарсько-правовому механізмі сучасних держав, тим самим відіграючи досить вагомий роль у розвитку їх економік. Незважаючи на існування окремих форм співпраці держави та приватного сектору, українська економіка перебуває тільки на початку складного процесу створення необхідної системи управління проектами державно-приватного партнерства, потенціал якої до теперішнього часу не було використано для розвитку економічної та соціальної інфраструктури національної економіки [1, с. 148–149].

Формулювання завдань та цілей статті. Метою статті є визначення можливостей запровадження нового для України договірного механізму використання надр – гірничої концесії, що, у свою чергу, обумовлює розгляд поняття "концесія" загалом і "гірничої концесія" зокрема, її історичних витоків й особливостей концесійної форми надрокористування на теоретичному, законодавчому та науковому рівнях.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняні вуглевидобувні підприємства працюють в дуже складних природних умовах розробки родовищ. Середня глибина шахт складає понад 700 м, близько 80 % геологічних запасів вітчизняного вугілля зосереджено у пластах потужністю до 1,2 м, розташованих переважно на великих (понад 800 м) глибинах, дуже газонасних, а тому небезпечних через раптові викиди газу. Дуже тонкі, часто круті поклади вугілля роблять механізований видобуток дорогим, і вони потребують спеціального обладнання. Такі пласти у багатьох країнах узагалі не виймаються через відсутність ефективних засобів та їх високу вартість [1, с. 40].

Відтак українські вугільні шахти, особливо державні, значну частку яких становлять дрібні малопотужні шахти зі складними гірничо-геологічними умовами, є збитковими та не здатні покрити повну собівартість видобутку вугілля, незважаючи на значний обсяг щорічних трансферів і субсидій з Державного бюджету. Так, середня ціна 1 т товарної вугільної продукції у 2009 р. становила 442 грн при собівартості 723,4 грн, тобто частка покриття собівартості за рахунок ціни склала 61 % [2], що свідчить про недосконалість механізмів субсидування та значну обмеженість фінан-

сових ресурсів вугледобувних підприємств, які знаходяться у важкому фінансово-економічному стані, що останнім часом поглибився внаслідок кризових явищ.

Переважає більшість (майже дві третини) українських шахт – малої потужності (видобувають до 1000 т вугілля на добу) використовують вкрай зношене та морально застаріле обладнання, відтак продуктивність праці шахтарів (близько 360 т за рік на одного робітника) в 3–8 разів менше ніж у Німеччині, Польщі, Росії, Казахстані, і в десятки разів менше ніж в Австралії, США, Канаді та ПАР, хоча Україна, видобуваючи 80 млн т вугілля за рік, входить до десятки країн світу за обсягами видобутку [1, с. 40].

Відзначимо, що державні шахти добувають вугілля з меншою продуктивністю, ніж приватні, оскільки вони мають надлишкову кількість персоналу та використовують застаріле обладнання. Завдяки більш сприятливим природним умовам, вчасному і достатньому за обсягами інвестуванню власниками – потужними фінансово-промисловими групами, а також вищому рівню менеджменту відносно стабільно і загалом рентабельно функціонує приватний сектор вугільної промисловості України, де видобувається близько 40 % вугілля. Отже, нагальною проблемою державної політики стосовно вугільної промисловості має стати підвищення ефективності видобування вугілля особливо на державних вугледобувних підприємствах.

Важливим інструментом для досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку України та підвищення ефективності державного управління розвитком реального сектору економіки визнано державно-приватне партнерство, яке має стати каталізатором активності, тим атрактором в утворенні партнерських структур, що сприятиме розвитку економіки та соціальної сфери [1, с. 148, 152].

Аналіз світового досвіду свідчить, що заохочення вкладання коштів у вугільну галузь можливе при взаємодії державних органів влади та приватного сектору, у практиці провідних країн світу досить широко використовують різноманітні форми партнерства державного і приватного сектору. Розмаїття видів, форм і сфер застосування державно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для рішення низки довгострокових завдань – від створення і розвитку інфраструктури до розробки й адаптації нових перспективних технологій [3, с. 321]. Формами зазначеного співробітництва можуть бути: концесії (типу "будівництво-управління-передавання", "будівництво-володіння-управління", "тіньові" концесії, фінансовий лізинг, оренда, спільні підприємства (акціонування, спільні підприємства без акціонування), угоди про розподіл продукції та ін. [4, с. 38].

Концесія має багатовікову історію становлення та розвитку як щодо її правової форми (акт публічної влади, певний дозвіл, договір), так і предмету концесійних правовідносин (природні ресурси, зокрема надра, об'єкти інфраструктури державної та комунальної форми власності тощо) [4; 5]. Проаналізувавши історичні витоки в галузі концесійного надрокористування, можна дійти висновку, що регулювання концесії в галузі гірничих відносин почалося в європейських країнах, зокрема у Великій Британії, Німеччині, Франції, Італії, Іспанії та інших країнах світу ще в добу середньовіччя.

Так, Г. С. Пілігрим, аналізуючи розвиток концесійної діяльності, виділяє чотири періоди її формування: період Середньовіччя, дореволюційний період (середина XIX ст. – 1917 р.), радянський період (1917–1937 рр.), сучасний період (1992 р. – по теперішній час) [6, с. 491–492]. Характерною ознакою доби середньовіч-

чя є те, що концесії надавалися виключно у сфері надрокористування, які отримали назву гірничих концесій. У цей період концесії мали односторонній (не договірний) характер та були результатом прояву волі лише монарха, мали силу закону і надавалися за актами публічної влади (зокрема жалуваними грамотами), а тому відносини концесіонера і концесієдавця будувались на основі чіткої субординації (підпорядкування). Концесіонер мав право проявити свою волю лише у межах згоди чи незгоди з запропонованими умовами гірничої концесії, тобто прийняти концесію як благо загалом або відмовитись від неї.

Дореволюційний період характеризується тим, що реалізація концесій відбувалась як на загальнодержавному, регіональному, так і на муніципальному рівнях. Поширеними були природоресурсні концесії, і лише згодом концесії почали застосовуватись щодо об'єктів інфраструктури. Концесійна діяльність здійснювалась на договірній основі.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. гірничі концесії були вже поширеним явищем в Російській імперії, у тому числі й на українських теренах у її складі. Однак договірна форма надрокористування набула свого відчутного розвитку за часів СРСР, коли було створено нормативно-правову базу різних рівнів щодо правового регулювання як концесії загалом, так і гірничої концесії зокрема. Це було обумовлено не лише зацікавленістю державних органів влади у розвитку продуктивних сил за рахунок залучення значного іноземного капіталу та передових технологій, а й ініціативністю і зацікавленістю іноземних інвесторів у концесійній діяльності через гостру нестачу сировинних ресурсів й надлишок вільних капітальних ресурсів у країнах Європи та в США.

Відповідно до ідеології того часу, земля, надра, засоби виробництва та інше не могли бути предметом приватної власності, а могли передаватися з приватне володіння лише на умовах концесії саме з метою розвитку продуктивних сил країни та задля підвищення добробуту населення. Так, у 1926 р. було надано у концесію 144 об'єкти, які за галузевою належністю були розподілені наступним чином: 12 – в аграрному секторі, 6 – у лісовому господарстві, 23 – у гірничій справі, включаючи видобуток нафти, 40 – в обробній промисловості, 13 – у транспорті, 3 – у будівництві, 38 – у торгівлі, 9 – в інших галузях [7, с. 3]. Згортання концесійної (договірної) політики надрокористування відбулось у 1936 р., коли надра були вилучені з приватного використання і було запроваджено закриту адміністративну систему, де суб'єктами надрокористування (концесіонерами) могли бути лише національні державні юридичні особи.

Для сучасного періоду розвитку концесій характерним стало прийняття на початку 1990-х рр. Закону України "Про іноземні інвестиції" від 13.03.1992 р., де концесія переважно розглядалася як засіб залучення іноземних інвестицій. Зокрема, у цьому законі була закріплена можливість надання іноземним інвесторам прав на розробку й освоєння відновлюваних та не відновлюваних природних ресурсів, проведення господарської діяльності, пов'язаної з використанням об'єктів, що перебувають у державній власності, але не передані підприємствам, установам, організаціям у повне господарське відання чи оперативне управління, здійснюється на підставі концесійних договорів [6, с. 495]. Інститут концесій на законодавчому рівні також було закріплено в ст. 22 Закону України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР "Про режим іноземного інвестування". У 1999 р. був прийнятий Закон України "Про концесії", що являє собою загальний норматив-

но-правовий акт у галузі правового регулювання концесійних відносин, де наведено перелік сфер господарської діяльності, в яких можливе застосування концесії, і врегульовано лише такий об'єкт концесії як діяльність (роботи, послуги), та вилучений із обігу відомий в усьому світі такий об'єкт концесії як природні ресурси (в тому числі, надра і корисні копалини як їх складову). В Указі Президента України "Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України" від 07.07.2003 р. як комплексний додатковий захід щодо залучення іноземних інвестицій визначено заохочення іноземних інвесторів до внесення інвестицій у розбудову міжнародних транспортних коридорів, розвідку та видобування корисних копалин, у тому числі шляхом укладення договорів концесії й угод про розподіл продукції.

Загалом, під поняттям "концесія" (лат. *concessio* – дозвіл, поступка) слід розглядати поняття договору про здавання державою в експлуатацію або використання природних багатств (надр, ділянок землі), підприємств у тимчасове користування іноземним фірмам чи приватним особам [8, с. 71].

У Законі України "Про концесії" визначено поняття концесії як "надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та (або) управління (експлуатація) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань по створенню (будівництву) та (або) управлінню (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику" [9]. Концесія являє собою форму роздержавлення власності, а також спосіб залучення вітчизняного й іноземного приватного капіталу з метою підвищення ефективності виробництва [4, с. 40]. У результаті реалізації концесійних угод та інших форм партнерства державна власність не виводиться з-під впливу держави, а залишається у ній, водночас формуються ефективні управлінці державним майном. Концесійна діяльність здійснюється на основі концесійних договорів, що укладаються відповідно до законодавства України з концесіонерами, в тому числі іноземними інвесторами, Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом державної влади, або визначеним законом органами місцевого самоврядування. Таким чином, концесіонер як суб'єкт господарювання діє не лише в особливій системі самоорганізації, але й змушений підкорятися правилам правової організації. Такі правила внаслідок недосконалості та інших недоліків законотворення створюють небезпеку позбавлення первинного власника його скарбу – природних ресурсів на умовах збитковості для економіки регіонів та країни. На відміну від інших підприємств концесіонер як автономний товаровиробник, зазвичай, має ще й владні повноваження суб'єкта, які делеговані йому державними органами влади, органами управління або органами місцевого самоврядування. Заходи контролю відносно його діяльності теж є нетиповими [10, с. 249–250].

Вихідною ознакою відмінності оренди від концесії І. Дроздов називає економічні цілі, які переслідує концесія, а саме – створення та модернізація державної інфраструктури [11, с. 53]. Досить важливим видається також цільовий характер концесій, з огляду на недостатність фінансових ресурсів як у держави, так і у органів місцевого самоврядування. Це особливо актуально для капіталомістких галузей промисловості,

однією з яких є вугледобувна галузь, з достатньо тривалими термінами окупності проєктів, що мають суспільно та соціально важливе значення для добробуту шахтарських регіонів, які забезпечують життєдіяльність 15 селищ з населенням понад 32 тис. чол. Передусім, концесійна форма надрокористування передбачає надання у користування та управління концесіонеру збиткових та низькорентабельних об'єктів концесії, здебільшого такими об'єктами можуть бути саме державні вугледобувні підприємства, значна частка яких є дрібними малопотужними шахтами зі складними гірничо-геологічними умовами, але які, водночас, мають важливе соціальне значення.

Перевагою концесії є також те, що вона є ефективним механізмом в організації господарської діяльності та дозволяє залучити до управління державною і муніципальною власністю "ефективного" керівника. Приватний керівник-концесіонер, що працює за винагороду, яка прямо пов'язана з результатами його роботи, буде ефективнішим порівняно з державним чиновником, що працює за бюджетні кошти [12], що є особливо визначальним для державних вугледобувних підприємств, які характеризуються значно нижчим рівнем продуктивності праці порівняно з приватними шахтоуправліннями, та потребують використання новітніх досліджень та розробок для технічного переоснащення підприємств з метою зниження собівартості 1 т товарної вугільної продукції та, відповідно, її середньої ціни та збільшення частки покриття собівартості за рахунок ціни не збільшуючи доцільно з Державного бюджету, а підвищуючи ефективність вугледобування.

Враховуючи всі вищезазначені переваги, можемо стверджувати, що є необхідність у всебічному та цілеспрямованому розвитку концесійних відносин у надрокористуванні як одному із найважливіших інструментів залучення інвестицій у галузь вугледобування.

Висновки. Досвід багатьох країн світу з різними політичними й економічними системами, рівнем розвитку ринкових відносин свідчить про те, що одним з найбільш ефективних шляхів фінансового забезпечення об'єктів державної власності є залучення до фінансування й управління ними приватного капіталу, однак не на основах приватизації об'єктів, а на концесійній основі. Запровадження гірничої концесії в Україні уможливить стимулювання інвестицій у пошук, розвідку та видобування корисних копалин, впровадження новітніх технологій, обладнання, передових технологічних розробок у використанні надр, а також за відсутності належного державного фінансування дозволить за допомогою залучених інвестицій освоїти нові родовища корисних копалин, що знаходяться у складних гірничо-геологічних умовах або є залишковими для родовищ, що розробляються, та оптимізувати видобуток мінеральної сировини з надр.

Напрями вдосконалення механізмів державної підтримки вітчизняним вугледобувним підприємствам з метою ефективного використання обмежених бюджетних коштів та залучення зовнішніх інвестицій на засадах концесійної форми надрокористування вбачаються у наступному:

– здійснення процесу реструктуризації галузі за допомогою виведення з експлуатації найбільш занедбаних збиткових шахт та технічної модернізації перспективних шахт та ефективного застосування інноваційних технологій видобутку вугілля з тонких пластів родовищ зі складними гірничо-геологічними умовами;

– удосконалення правового регулювання організаційно-господарських і виробничих відносин у даній сфері, а саме створення нормативно-методичної бази для залучення недержавних інвестицій у державний сектор галузі, насам-

перед шляхом спільної розробки вугільних родовищ державними та приватними підприємствами на основі концесійного механізму використання природних ресурсів.

Незважаючи на прийнятий Закон України "Про концесії", інші закони, укази та постанови Кабінету Міністрів, які деталізують вимоги законів, поки що в Україні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би закріпив власне інститут гірничої концесії та врегулював основні аспекти діяльності з господарського використання об'єктів концесії двох власників: 1) народу України – стосовно тих ресурсів, які не видобуті з надр; 2) користувача, який отримав право власності на певну частину, або всі природні ресурси, які видобув з надр. Зокрема законодавчими документами не створено умов конкурентного змагання за ринок послуг концесії за допомогою концесійного конкурсу, а відсутність детальної правової регламентації концесійних відносин призвела до того, що практична господарська діяльність на основі концесій в Україні майже не здійснювалася.

В Україні завдяки запровадженню концесійних форм господарського користування надрами можна розраховувати на збільшення надходжень до державного і місцевого бюджетів.

Перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Подальші напрями досліджень вбачаються в обґрунтуванні заходів державного стимулювання у

застосуванні концесійної форми надкористування у вітчизняній вугледобувній промисловості.

1. Геєць В. М. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / В. М. Геєць. – К., 2009.
2. Інформаційно-аналітичний звіт про розвиток вугільної промисловості України за 2007–2009 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mvr.gov.ua>.
3. Полякова О. М. Державно-приватне партнерство в Україні: проблеми становлення / О. М. Полякова // Коммунальное хозяйство городов. – 2009. – № 87.
4. Мотриченко В. М. Партнерство державного та приватного сектору: світовий досвід та Україна / В. М. Мотриченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 12 (91).
5. Пузанова Г. І. Концесії: з історії правового регулювання / Г. І. Пузанова. – К., 2001.
6. Пілігрим Г. С. Поняття та правове регулювання концесії об'єктів права комунальної власності / Г. С. Пілігрим // Форум права. – 2009. – № 3.
7. Дьяконова І. Воспоминания о будущем / И. Дьяконова // Нефть России. – 1997. – № 8.
8. Економічна енциклопедія: у 3 т. / [редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К., 2000. – Т. 2.
9. Про концесії: Закон України від 16 липня 1999 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41.
10. Шаповалова О. В. Правові проблеми концесійного використання природних ресурсів / О. В. Шаповалова // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2009. – № 6 (74).
11. Дроздов І. К правової природі концесійного соглашения / И. Дроздов // Хозяйство и право. – 2006. – № 6.
12. Кареліна О. Ю. Концесія як один зі шляхів інвестування житлово-комунального господарства / О. Ю. Кареліна // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17.
13. Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство: теория и практика / В. Г. Варнавский, А. В. Клименко, В. А. Королев. – М., 2010.
14. Медведєва О. А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 / О. А. Медведєва. – Х., 2005.

Надійшла до редколегії 10.09.2010

Ю. Ткаченко, асп.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто та проаналізовано динаміку змін основних рейтингів оцінки інвестиційної привабливості України за 2007–2010 рр. Визначено основні фактори впливу. Запропоновано рекомендації для покращення конкурентного ринкового середовища України.

It was considered and analyzed the dynamics of changes in the main investment attractiveness ratings in 2007–2010. The main factors of influence were determined. The recommendations for improving the competitive market environment in Ukraine were proposed.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації економічний розвиток будь-якої країни тісно пов'язаний з підвищенням її інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів. У період становлення ринкової економічної системи в Україні проблемам інвестиційної привабливості було присвячено низку праць вітчизняних вчених-економістів. Проте все ще залишаються невирішеними питання політики сприяння та покращення інвестиційної привабливості країни.

Приймаючи інвестиційне рішення про розміщення виробництва в тій чи іншій країні іноземний інвестор, насамперед, оцінює її потенційний інвестиційний ринок. Визначення інвестиційної привабливості країни належить до числа складних завдань, розв'язання яких ґрунтується на застосуванні різних підходів.

Аналіз найвідоміших підходів до оцінки інвестиційної привабливості країни показує, що міжнародні агентства як основні параметри використовують макроекономічні показники, а саме: динаміку приросту і структуру ВВП, стан платіжного балансу країни, фінансового ринку, обслуговування внутрішнього і зовнішнього боргу. Мета таких досліджень – оцінка політичного, економічного і соціального стану країни. Так як кожен з рейтингів містить оцінку конкурентного ринкового середовища, було більш детально розглянуто основні проблеми даного складового інвестиційної привабливості національної економіки та запропоновано шляхи їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності та оцінки інвестиційної привабливості національних економік досліджуються в працях науковців І. Бланка,

М. Бондаренка, Д. Ваньковича, В. Глазунова, Л. Лазебника, В. Марцина, О. Носової, В. Русака, Н. Русака, С. Федоренка та ін. Зокрема, розглядаються різні підходи до складових інвестиційної привабливості та конкурентного ринкового середовища національної економіки.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Переважна більшість наукових робіт з даної проблематики торкається лише проблем пов'язаних із складовими інвестиційної привабливості національної економіки. Але в науковій літературі ще не запропоновано цілісної системи покращення кожного з компонентів. Тому в даній роботі запропоновано систему заходів для вирішення проблем формування конкурентного ринкового середовища України, як одного з основних факторів інвестиційної привабливості національної економіки.

Формулювання завдань та цілей статті. Метою статті є виявлення, оцінка та узагальнення основних проблем формування конкурентного ринкового середовища України, як одного з основних факторів інвестиційної привабливості національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Характеризуючи сучасний стан інвестицій в Україні, потрібно зазначити, що на даний момент наша держава досі перебуває на шляху до здобутку серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

При розрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності України, беручи до уваги розвиток таких економічних параметрів, як інституції, інфраструктура, макроекономіка, охорона здоров'я, освіта, ефективність ринків, технологічне оснащення, бізнесове середо-